

Pradžia>Teisės specialistų paieška>Eksperto paieška**Eksperto paieška**

Čekija

I. Ekspertų sąrašai ir registrai

Čekijoje galioja oficialus ekspertų sąrašas.

Pagal Ekspertų, ekspertų biurų ir ekspertų institutų įstatymo Nr. 254/2019 (toliau – Ekspertų įstatymas) 15 straipsnį, kuris įgyvendintas 2020 m. lapkričio 26 d. teisingumo ministro įgyvendinimo dekretu Nr. 503/2020, ekspertų sąrašas yra viešai prieinamas.

Ekspertų sąrašą galima rasti [čia](#). Sąraše taip pat galima rasti ekspertų biurus ir institutus, turinčius kompetenciją atlikti ekspertų darbą.

Už ekspertų sąrašo tvarkymą atsako Teisingumo ministerija.

Pagal Ekspertų įstatymo, įgyvendinto Dekretu Nr. 503/2020, 5 straipsnio 1 dalį, ekspertai privalo atitikti šiuos kriterijus, kad juos būtų galima įtraukti į sąrašą. Jie turi:

turėti savo registruotą buveinę, nuolatinę gyvenamąją vietą, kontaktinį adresą arba registruotą užsienio piliečio gyvenamąją vietą Čekijoje;

turėti atitinkamą išsilavinimą (jei įmanoma, universitetinį išsilavinimą; kitu atveju – aukščiausią įgyjamą išsilavinimą);

turėti ne trumpesnę nei penkerių metų profesinę patirtį atitinkamoje srityje ir sektoriuje;

turėti papildomą specialųjį išsilavinimą arba profesinės kompetencijos pažymėjimą (susijusį su įgyvendinimo dekretu Nr. 505/2020 2 priede išvardytomis sritimis ir sektoriais);

būti visiškai veiksnūs (turėti visas procesines teises);

neturėti teistumo (asmuo negali būti nuteistas įsiteisėjusiu nuosprendžiu, kuriuo jis pripažįstamas kaltu tyčia dėl aplaidumo padaręs nusikalstamą veiką, susijusią su eksperto arba verslo veiklos vykdymu, išskyrus atvejus, kai laikoma, kad jie nebuvo nuteisti);

turėti būtinas materialines ir technines priemones ir įrangą;

būti išlaikę Teisingumo ministerijos organizuojamą stojimo egzaminą;

nebūti bankrutavę;

turėti ne trumpiau kaip 5 metus galiojantį leidimą verstis eksperto veiklą, kuris nebuvo panaikintas dėl šiurkščių arba pakartotinių eksperto pareigų pažeidimų;

ir

nebūti nubausti per pastaruosius 3 metus 100 000 CZK arba didesne bauda už Ekspertų akte išvardytus nusikaltimus.

Norint vykdyti veiklą ekspertų biure arba institute, turi būti laikomasi Ekspertų įstatymo 6 ir 7 straipsniuose nustatytų konkrečių sąlygų.

Ekspertai pirmiausia turi prisiekti, tada jie užregistruojami. Priesaikos tekstas: „Prisiekiu savo darbe laikytis įstatymų, atlikti savo eksperto veiklą nešališkai ir nepriklausomai, naudotis visomis savo žiniomis, rūpintis tolesne saviugda ir užtikrinti faktinių aplinkybių, kurias sužinosiu vykdydamas savo eksperto veiklą konfidencialumą.“

Ekspertai, kurie nori būti įtraukti į sąrašą, privalo Teisingumo ministerijai pateikti prašymą.

Tačiau jie neprivalo įsipareigoti laikytis elgesio ar etikos kodeksų.

Ekspertai iš sąrašo gali būti išbraukti dėl vienos iš toliau nurodytų priežasčių:

ekspertas miršta arba ekspertų biuras ar institutas nutraukia veiklą;

ekspertas praneša, kad nutraukė savo eksperto veiklą;

įsigalioja sprendimas panaikinti eksperto leidimą vykdyti eksperto veiklą.

Teisės vykdyti eksperto darbą, ministerijai panaikinus leidimą, pasibaigimas reguliuojamas Ekspertų įstatymo 14 straipsnio 1 dalyje. Ši nuostata taikoma tais atvejais, kai ekspertas nebeatitinka jo paskyrimo sąlygų, nepateikė įrodymų apie privalomą civilinės atsakomybės draudimą, negali dirbti savo darbo ilgą laiką dėl medicininių, profesinių arba kitų rimtų priežasčių, nedirba kitomis aplinkybėmis (per pastaruosius 5 metų parengė mažiau nei 3 ekspertų išvadas) arba ekspertai šiurkščiai arba nuolat pažeidžia Ekspertų įstatyme nustatytus įpareigojimus.

Teisingumo ministerija ekspertų sąrašą nuolat atnaujina.

Ekspertą galima rasti naudojantis [paieškos priemone](#). Į šią paieškos priemonę įtraukti visi ekspertai, ekspertų biurai ir ekspertų institutai.

Ekspertų vieta sąraše nustatoma pagal jų veiklos sritį, sektorių ir, kai tinkama, specializaciją. Dabar Ekspertų įstatyme nurodytos 52 pagrindinės sritys.

Įgyvendinimo dekretu Nr. 505/2020 1 priede pateiktas ekspertų sektorių, susijusių su įvairiomis ekspertizės sritimis, sąrašas.

Ekspertai savo eksperto darbo duomenis elektroniniu būdu privalo įrašyti į ekspertų išvadų registrą, kuris yra prieinamas nuotoliniu būdu ir kurį tvarko Teisingumo ministerija.

II. Ekspertų kvalifikacija

Ekspertais gali būti paskirti tik tie asmenys, kurie pasiekė reikalaujamą kvalifikacijos lygį ir verčiasi profesine veikla pagal savo specializaciją ir atitinkamame sektoriuje trumpiausią nustatytą terminą. Norint dirbti ekspertu, nebūtina priklausyti profesinei ekspertų organizacijai.

Tačiau tam tikrose ekspertinės veiklos srityse ir sektoriuose reikalaujamas profesinę patirtį įrodantis dokumentas, kurį išdavė pagal teisės aktus įsteigta profesinė asociacija, kurioje narysė privaloma, pvz., statybos sektoriuje (pagal Įgyvendinimo dekretu Nr. 505/2020 2 priedą), kad ekspertas galėtų verstis profesine veikla atitinkamoje srityje ar sektoriuje.

Ekspertai turi atnaujinti arba plėsti savo žinias. Teisingumo ministerija dalyvauja ekspertų mokymuose ir teikia jiems papildomą profesinę paramą.

III. Ekspertų atlygis

Atlygis ekspertams reguliuojamas pagal sutartį su klientu, kuris prašo eksperto išvados, arba pagal Ekspertų įstatymą ir Įgyvendinimo dekretą Nr. 504/2020 dėl ekspertų užmokesčio.

Taikomi tam tikri ekspertų atlygio apribojimai. Atlygio negalima nustatyti sutartimi, jeigu eksperto išvados prašo valdžios institucija (pvz., teismas arba administracinė institucija).

Be užmokesčio, ekspertai turi teisę į išlaidų grynaisiais pinigais atlyginimą ir kompensaciją už sugaištą laiką, įskaitant laiką, praleistą ekspertui keliaujant į darbo vietą, kuri nėra eksperto registruotai buveinė.

Teismo paskirti ekspertai negali gauti avanso.

Ekspertų užmokestis sumokamas tokia tvarka:

Civilinis procesas

Eksperto užmokestis įtraukiamas į bylos išlaidas. Kiekviena šalis sumoka savo ir šalies atstovo patirtas išlaidas. Teismas konkrečią bylą visiškai laimėjusiai šaliai priteisia išlaidų, patirtų šaliai faktiškai vykdant teises bylą pralaimėjusios šalies atžvilgiu arba nuo jos ginantis, atlyginimą. Jeigu šalis bylą laimi tik iš dalies, teismas sąžiningai paskirsto proporcingą išlaidų atlyginimą arba paskelbia, kad nė viena iš šalių neturi teisės į išlaidų kompensavimą. Remdamasi bylos rezultatais, valstybė turi teisę, kad šalys kompensuotų valstybės patirtas procesines išlaidas, išskyrus atvejus, kai tikimasi, kad šalys bus atleistos nuo teismo mokesčių.

Baudžiamasis procesas

Baudžiamajam procesui, įskaitant vykdymo procesą, atlikti patiriamos išlaidos tenka valstybei. Įsiteisėjusiu nuosprendžiu nustačius kaltinamojo kaltę, jo prašoma sumokėti vienkartinę sumą valstybei, kuria atlyginamos tokios išlaidos, įskaitant bylas, kuriose eksperto buvo prašoma pateikti išvadą. Šios vienkartinės sumos ribą viršijančias išlaidas sumoka valstybė. Išskyrus tam tikras išimtis, ekspertų išvadų išlaidų valstybė neprašo atlyginti ir ji šių išlaidų nesumoka.

IV. Ekspertų atsakomybė

Pagal Ekspertų įstatymą ekspertai atsako už savo nusikalstamą veiką (39 straipsnis) arba už galimą nusikaltimą, susijusį su melaginga ir klaidinga išvada, padarymą, jeigu eksperto išvada buvo klaidinga, iš esmės iškraipyta arba neišsami (Baudžiamojo kodekso Nr. 40/2009 346 straipsnis).

Ekspertų įstatyme taip pat nustatyta speciali ekspertų atsakomybė pagal privatinę teisę. Ekspertai privalo kompensuoti bet kokią žalą, kurią jie sukėlė vykdydami savo eksperto darbą. Tačiau ekspertai atleidžiami nuo atsakomybės, jei įrodo, kad negalėjo užkirsti kelio žalai net ir dėdami visas pastangas, kurių iš jų galėtų būti reikalaujama.

Eksperto atsakomybė pagal teisės aktus konkrečiai neribojama.

Privalomasis eksperto civilinės atsakomybės draudimas padeda užtikrinti jų atsakomybę už nuostolius, padarytus vykdant savo eksperto darbą.

V. Papildoma informacija apie eksperto dalyvavimą procese

Pagrindinis teisės aktas, taikomas ekspertų darbui Čekijoje, yra Ekspertų, ekspertų biurų ir ekspertų institutų įstatymas Nr. 254/2019, Civilinio proceso kodeksas, priimtas įstatymu Nr. 99/1963, Baudžiamojo proceso kodeksas, priimtas įstatymu Nr. 141/1961 (Baudžiamojo proceso kodeksas) ir Administracinio proceso kodeksas, priimtas įstatymu Nr. 500/2004.

Bendrosios eksperto skyrimo taisyklės, kuriomis vadovaujasi valdžios institucijos, yra panašios į procesą civiliniuose, baudžiamuosiuose ir administraciniuose teismuose.

Ekspertą, ekspertų biurą ir ekspertų institutą gali paskirti tik įgalioti asmenys.

Čekijos teisės sistemoje nedaromas skirtumas tarp teismo paskirtų ekspertų, techninių ekspertų, teisės ekspertų ir bet kurio kitos rūšies ekspertų.

Bendras apytikslis į ekspertų sąrašą įrašytų ekspertų skaičius – 6 000.

1. Ekspertų skyrimas

Ekspertą gali paskirti teismas, kita valdžios institucija arba bylos šalys.

Civiliniame ir administraciniame teismo procese iki proceso pradžios eksperto skirti negalima.

Baudžiamojo proceso atveju Baudžiamojo proceso kodekso 105 straipsnio 1 dalyje nustatyta: „Jeigu baudžiamajame procese aktualiems faktams išsiaiškinti reikia eksperto žinių, baudžiamajame procese dalyvaujanti valdžios institucija paprašo specialisto išvados. Jeigu tokios procedūros nepakanka atsižvelgiant į vertinamo klausimo sudėtingumą, baudžiamajame procese dalyvauti valdžios institucija skiria ekspertą. Ikitiesminio tyrimo metu ekspertą skiria baudžiamajame procese dalyvaujanti institucija, kurios manymu, eksperto išvada yra būtina sprendimui priimti (pvz., policijos pareigūnas arba prokuroras); kitu atveju, ekspertą skiria prokuroras, jeigu klausimas buvo grąžintas tolesniam tyrimui, arba tai padaro byloje pirmininkaujantis teisėjas. Apie eksperto skyrimą pranešama kaltinamajam ir teisminio bylos nagrinėjimo metu – prokurorui. Kitiems asmenims pranešama apie paskirtą ekspertą, jeigu manoma, kad tai yra būtina tam, kad jie galėtų atlikti tam tikrą veiksmą arba sudaryti sąlygas jiems atlikti tam tikrą veiksmą, susijusį su eksperto atliekama procedūra, kad ekspertas, pvz., galėtų pateikti į tam tikrą vietą.“

1.a Ekspertą skiria teismas

Teismas ekspertus gali paskirti, siekdamas gauti specialisto atsakymus į klausimus dėl faktinių aplinkybių, kurie reikalingi konkrečioje byloje. Civilinėje ir baudžiamojoje teisėje taip pat esama atvejų, kai skirti ekspertą privaloma (kai kurie atvejai numatyti teismų praktikoje). Ekspertai gali būti skiriami preliminarus nagrinėjimo metu arba ikitiesminio tyrimo metu.

Baudžiamojo proceso kodekso, patvirtinto įstatymu Nr. 141/1961 (Baudžiamojo proceso kodeksas), 105 straipsnio 1 dalyje nustatyta: „Jeigu baudžiamajame procese aktualiems faktams išsiaiškinti reikia eksperto žinių, baudžiamajame procese dalyvaujanti valdžios institucija paprašo specialisto išvados. Jeigu tokios procedūros nepakanka dėl vertinamo klausimo sudėtingumo, baudžiamajame procese dalyvauti valdžios institucija skiria ekspertą.“

Ekspertų skyrimo civiliniuose, baudžiamuosiuose ir administraciniuose teismuose tvarka iš esmės nesiskiria.

Ekspertai turi teisinę pareigą pranešti apie bet kokį interesų konfliktą.

Jeigu ekspertus paskiria teismas, teismas ekspertą privalo pasirinkti iš ekspertų sąrašo. Išskyrus atvejus, kai to negalima padaryti dėl aplinkybių, bus skiriami ekspertai, kurių registruotas biuras arba kontaktinis adresas yra regioninio teismo apygardoje, kurioje yra teismo buveinė arba filialas. Jeigu sąrašė tokio eksperto nėra arba jeigu nė vienas registruotas ekspertas negali parengti išvados, teismas išimtiniais atvejais gali paskirti į ekspertų sąrašą neįtrauktą asmenį, t. y. *ad hoc* teismo paskirtas ekspertas“ (Ekspertų įstatymo 26 straipsnis), kad jis parengtų eksperto išvadą.

1.b Šalių skiriamas ekspertas

Bylos šalys ekspertą gali skirti, kai jos to pageidauja. Bylos šalies paskirto eksperto (užregistruoto nacionaliniame ekspertų sąrašė) parengta eksperto išvada turi tokią pačią galią kaip ir teismo paskirto eksperto parengta išvada. Tačiau tokioje išvadoje turi būti pateikta eksperto išlyga, kurioje nurodoma, kad ekspertas žino apie sąmoningai klaidingos išvados pateikimo pasekmes (Civilinio proceso kodekso 127a straipsnis; Baudžiamojo proceso kodekso 110a straipsnis).

Skirdamos ekspertą, šalys neprivalo vadovautis kokia nors konkrečia procedūra. Tačiau eksperto išvadoje turi būti pateikta informacija apie tai, ar ekspertui atlygis skiriamas pagal sutartį, ir šis atlygis neturi priklausyti nuo eksperto darbo rezultato.

Eksperto negali paskirti abi tuo pat metu teismo procese dalyvaujančios šalys.

Teismas negali įpareigoti abiejų šalių bendrai paskirti vieną ekspertą (pvz., bylose, kuriose nagrinėjami mažos vertės reikalavimai arba pagreitinta tvarka nagrinėjamos bylose), todėl kiekviena šalis skiria savo ekspertą.

Ginčo šalys ekspertui turi duoti išsamius nurodymus ir pateikti klausimus, į kuriuos ekspertas turėtų atsakyti.

2. Procedūra

2.a Civilinis procesas

Jeigu teismui kyla abejonių dėl eksperto išvados teisingumo arba jeigu išvada neaiški ar neišsami, eksperto turi būti prašoma paaiškinti arba pateikti papildomos informacijos. Jei to nepavyksta padaryti, teismas prašo, kad eksperto išvadą peržiūrėtų kitas ekspertas. Kryžminė ekspertų apklausa paprastai atliekama teisminio bylos nagrinėjimo metu.

Teisėjas niekada nėra saistomas eksperto išvados. Eksperto išvada turi tokią pat reikšmę kaip ir kiti įrodymai, teisėjas privalo ją objektyviai įvertinti ir atsižvelgti į kitus įrodymus. Teismo paskirto eksperto atliktos ekspertizės tikslumas nėra preziumuojamas. Šalies paskirto eksperto parengta išvada turi tokią pat galią kaip ir teismo paskirto eksperto išvada.

Šalys gali reikšti prieštaravimus siekdamos ginčyti eksperto išvadą.

Nėra procedūros, pagal kurią ekspertai susitiktų prieš teisminį nagrinėjimą arba būtų apklausiami prieš teisminį nagrinėjimą, siekiant susiaurinti klausimus ir teismui suprasti nuomonių skirtumus. Ekspertai gali bendrauti su šalimis bylos nagrinėjimo metu, tačiau negali pateikti išvados kilus abejonių dėl eksperto nešališkumo.

Ekspertas privalo informuoti išvados prašiusią šalį apie bet kokias faktines aplinkybes, dėl kurių jis negali pateikti išvados, iš karto, kai tik sužino apie tokias aplinkybes; ta pati pareiga taikoma kitoms bylos šalims. Sprendimą dėl eksperto pašalinimo priima jį paskyrusi institucija.

Reikalaujama, kad bylos šalys bendradarbiautų su ekspertais. Kai kuriais atvejais prašoma, kad ekspertas apžiūrėtų arba apklaustų šalis.

Visų pirma ekspertui nebūtina rengti susitikimų su šalimis siekiant gauti jų pastabas.

1. Eksperto išvada

Eksperto išvada turi būti išsamī, patikima ir ją turi būti įmanoma peržiūrėti. Eksperto išvadai keliami oficialūs reikalavimai nustatyti Ekspertų įstatymo 27 ir 28 straipsniuose ir Įgyvendinimo dekrete Nr. 503/2020.

Eksperto išvadai taikomi oficialūs reikalavimai:

Antraštinis puslapis

Įgaliojimai

Šaltinių sąrašas

Nustatyti faktai

Nuomonė

Pakankamai išsamus pagrindimas, kad būtų galima atlikti peržiūrą.

Išvada

Priedai

Eksperto išlyga

Eksperto antspaudas

Parašas (sertifikuotas elektroninis parašas, jei išvada teikiama elektronine forma)

Nereikalaujama, kad ekspertai pateiktų preliminarį išvadą.

Savo išvadose ekspertai neprivalo nagrinėti šalių argumentų, nesusijusių su teismo nustatytais sąlygomis.

Ekspertai savo eksperto darbą privalo atlikti asmeniškai ir tik toje srityje, sektoriuje ir, kai tinkama, pagal specializaciją, kuri atitinka jų profesinę kvalifikaciją, taip pat apdairiai, nepriklausomai, nešališkai ir per sutartą arba nustatytą terminą. Asmeniui, kuris prašė pateikti išvadą, sutikus, ekspertai gali paskirti konsultantą, kuris nagrinės papildomus klausimus.

Ekspertai privalo saugoti informacijos, susijusios su jų atliekamu darbu, konfidencialumą.

Ekspertai gali atsisakyti pateikti išvadą tik jei toks pagrindas numatytas įstatyme (Ekspertų įstatymo 19 straipsnis).

Ekspertai savo išvadas teikia raštu. Įstatymu ekspertui leidžiama savo išvadą pateikti elektroniniu būdu arba žodžiu, jei išvados prašiusi šalis su tuo sutinka.

Ekspertų gali būti prašoma teisme patvirtinti savo išvadą arba ją paaiškinti.

2. Teismo posėdis

Ekspertai privalo dalyvauti preliminariniame teismo posėdyje, jei teismas jiems įteikia šaukimą.

Jei privalo atvykti į žodinį bylos nagrinėjimą, kad atsakytų į teismo ir šalių iškeltus klausimus, jei jų to prašoma.

Kryžminė ekspertų apklausa paprastai atliekama teismo bylos nagrinėjimo metu.

Čia pateikta informacija buvo surinkta įgyvendinant Eksperto paieškos projektą iš įvairių šalių kontaktinių asmenų, kuriuos atrinko Europos ekspertizės ir ekspertų institutas (EEEI).

Paskutinis naujinimas: 08/09/2023

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija neprisiima jokios atsakomybės ar teisinių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisyklės rasite puslapyje „Teisinė informacija“.